F 1/2 № 12916

„Иверія“ (ежедневно)
Кутаисъ
2-ой гильд. куп. Беро гр
Пурцхванидзе

საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკა

№ 137 ივლისი 2 ხუთშაბათი 1892 ივლისი 2, ხუთშაბათი № 137

გაზეთი ღირს

თვე	მან. კ.	თვე	მან. კ.
12 . . .	10 —	6 . . .	6 —
11 . . .	9 50	5 . . .	5 50
10 . . .	8 75	4 . . .	4 75
9 . . .	8 —	3 . . .	3 50
8 . . .	7 25	2 . . .	2 75
7 . . .	6 50	1 . . .	1 50

ცალკე ნომერი—ერთი შაური

ივერია

გაზეთის დასაკვეთად და კერძო განცხადებათ-დასაბეჭდათ უნდა მიჰმართონ: თვითონ რედაქციას, კუკიაში, ავჭალის ქუჩაზედ, ვარანცოვის ძეგლის პირდაპირ, თავ. გრუზინსკისეულს სახლებში; წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების კანცელიარიას, სათავად-აზნაურო ბანკის სახლებში, სასახლის ქუჩაზედ.

ფასი განცხადებისა: ჩვეულებრივი სტრიქონი რვა კაპეკი.

1877—1892 **საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი** 1877—1892

„ივერია“

გამოვა 1892 წელსაც იმავე პროგრამით, როგორც აქამდე.

ვისაც ჰსურს დაიკვეთოს გაზეთი ამ 1892 წლისათვის მიჰმართოს:

ტფილისში: ა) თითონ რედაქციას, ნიკოლოოზის ქუჩაზედ, ვარანცოვის ძეგლის პირდაპირ, თავ. გრუზინსკისეულს სახლებში, № 21; ბ) „ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების“ კანცელარიას, სასახლის ქუჩაზედ, თავად-აზნაურთა საადგილ-მამულო ბანკის ქარვასლის გალერეიაში.

ტფილისის გარედ მცხოვრებნი უნდა დაიბარონ გაზეთი შემდეგის ადრესით:

Тифлисъ. Въ редакцію грузинской газеты „ИВЕРІЯ“.

რედაქცია ამასთანავე აცხადებს, რომ იგი გაზეთის გაგზავნის გამო პასუხის მგებელი იქნება მარტო იმ ხელის-მომწერთა წინაშე, ვინც გაზეთის დაკვეთისათვის შესახვედრს ფულს პირდაპირ რედაქციაში და ან „წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების“ კანცელარიაში წარმოადგენს, ანუ გამოგზავნის.

გაზეთის ფასი დაბეჭდილია გაზეთის სათაურშივე, ხოლო სრული პირობანი გაზეთის დაკვეთისა გამოცხადებულია უკანასკნელს გვერდზედ.

გამოვიდა ისტორიული თხზულება ანტონ ფურცელაძისა:

ბრძოლა

საქართველოს მოსპობაზედ და საქართველოს შესაერთებლად,

ანუ

გიორგი სააკაძე და მისი დრო.

იყიდება ტფილისს და სხვა ქალაქებში, სადაც-კი აქვს ქართული წიგნების გამომცემსსაზოგადოებას წიგნთსაწყობები. იყიდება აგრეთვე წერა-კითხვის საზოგადოების ბიბლიოთეკაში.

„წერა-კითხვის გამავრცელებელის საზოგადოების“ გამგეობა აცხადებს, რომ კავკავის ქართულის სკოლის უფროსის მასწავლებლის (III და IV განყოფილებისა) ადგილი დაცლილია. ვისაც სურს ამ ადგილის დაჭერა, უნდა შემოიტანოს თხოვნა გამგეობის სახელზე 10 მარიამობისთვემდე. მასწავლებელს აქვს ჯამაგირი 400 მანეთი, სახლი, შეშა და სანთელი; ჰყავს მსახურიც. საღმრთო სჯულისა და გალობის სწავლებისთვის დანიშნულია ცალკე ჯამაგირი. (10—8)

გამოვიდა და ისყიდება „წერა-კითხვის გამავრცელებელის საზოგადოების“ წიგნის მაღაზიაში (Караванъ-сарай Земельн. банка № 125) ახალი წიგნი.

რუხი მგელი

მოთხრობა გ. წერეთლისა

ფასი სამი შაური

(5—5)

ახალი ამბავი

*** 29 ივნისს დილით ტფილისის სამკურნალოში 13 ხოლერით ავადმყოფი იყო: 10 კაცი და 3 ქალი. იმავე დღეს მიიყვანეს 4 კაცი: თევდორე არჩუაძე და მიხეილ არჩაიძე (9 ნაწილი, ყორღანოვის სახლი, ჩიხრაიძეს სამხერხაო), რევაზოვის (3 ნაწილი, ორბელიანის ქუჩა, ოგლობჟიოს სახლი, № 5), ფეფელოვი (10 ნაწილი, ავჭალის ქუჩა, ფეფელოვის სახლი, № 4) და რიბინინისა (1 ნაწილი, ახალ-ყორღანოვის ქუჩა, სახლი ზონბურგისა, № 5). 29 ივნისს ავად გახდა სამკურნალოში 2 ქალი. 29 ივნისს საღამოთი ავად იყო 14 კაცი და 2 ქალი. იმავე ღამეს სამკურნალოში მივიდა ტფილისის სახელმწიფო პალატის ბუჰგალტერი კერესელიძე (საეჭვოა, რომ ხოლერით იყოს ავად)—9 ნაწილი, პანასეევის ქუჩა, ყაითმაზოვის სახლი, № 6. 29 ივნისს გარდაიცვალა იმავე დღეს მიყვანილი ავადმყოფი მიხეილ არჩუაძე. 30 ივნისს დილით სამკურნალოში იყო სულ 16 ავადმყოფი, 14 კაცი და 2 ქალი. სამკურნალოს გარეშე 30 ივნისს ტფილისში ავად გახდა ხოლერით 2 ქალი: ეკატერინე ტერხეჩატუროვისა (7 ნაწილი, მაჩაბელის ქუჩა, ტულულოვის სახლი, № 11) და ბალდოევისა, 60 წლისა (9 ნაწილი, 2 თუმანოვის ქუჩა, საკუთარი სახლი).

დუშეთის მაზრის სოფ. ქვეშეთში გარდაიცვალა ხოლერით კავკავიდგან მომავალი მგზავრი.

*** ბაქოს გუბერნატორი იუწყება: 28 ივნისს ბაქოს სამკურნალოებში მიიყვანეს 27 ხოლერით ავადმყოფი, გარდაიცვალა 15, მორჩა 10, სამკურნალოში იმყოფება 150. სამკურნალოებს გარეშე ბაქოში გარდაიცვალა 44. თეთრ ქალაქში ავად გახდა 6, გარდაიცვალა 4, ავად არის 6. ბალახანა-საბუნჩის აგარაკში ავად გახდა 12, გარდაიცვალა 11, ავად არის 18. ბიბიეიბათის აგარაკში ავად გახდა 4, გარდაიცვალა 1. სალიანის ბატალიონის სამკურნალოში მიიყვანეს 2, გარდაიცვალა 1, ავად არის 25. ყუბას მაზრაში ავად გახდა 5 და ამათში 4 გარდაიცვალა.

*** განჯის გუბერნატორი იუწყება: 28 ივნისს შუშაში ავად გახდა 4, გარდაიცვალა 3, მორჩა 7, კიდევ ავად არის 30. ამავე დღეს შუშას მაზრაში გარდაიცვალა 19, მორჩა 2, კიდევ ავად არის 7. ჯეავანშირის მაზრაში გარდაიცვალა 16 ვად გახდა 7, კიდევ ავად არის 17., ჯებრაილის მაზრაში გარდაიცვალა 3. მთელს გუბერნიაში 54 ავადმყოფია.

*** დაღესტანის გუბერნატორი იუწყება: 27 და 28 ივნისს კიურინისა, სამურისა და დარგინის ოლქებში ავად გახდა 17, გარდაიცვალა 6, მთელს დაღესტანში სულ 54 ავადმყოფია.

*** სამშაბათს, 30 ივნისს, კრება იყო საბჭოსი, რომელზედაც განხილულ იქმნა მოხსენება მეთერთმეტე სასანიტარო რაზმის თავმჯდომარის, ხმოსან ნიკოლაძისა იმის შესახებ რომ ქალაქმა დასწვას ნავთლუღის საყასბოები და მათ მაგიერ ააშენოს ახალი დროებითი საყასბო ნავთლუღის კუნძულზედ. საბჭომ შეიწყნარა სარჩიელი ხმ. ნიკოლაძისა, რადგან საყასბოები საშინელს სუნს აყენებს მიდამოში, ძალიან ბინძურს ყოფაშია და საშიშიც არის ამ ხოლერობის დროს. ამ დღეებში საყასბოს ცეცხლს მოუკიდებენ. ახალ საყასბოების გასამართავად საბჭომ გადასდო ოთხასი თუმანი. შემდეგ მოსმენილ იქმნა სარჩიელი ხმ. ჩოლაყაშვილისა, რომელმაც იმაზედ მიაქცია კრების ყურადღება, რომ მტკვრის წყალის ხმარება ხოლერობის დროს ძალიან საშიშია და ამიტომ საჭიროა ღარიბებს მუქთად აძლიოს ქალაქმა მილის წყალიო. საბჭომ მოიწონა ეს სარჩიელი და დაადგინა—ქალაქის ღარიბ ნაწილებში დადგას რამდენიმე „კრანი“ და იქიდგან მუქთად აძლიოს შეუძლებელთ მილის წყალი.

*** ხაშის მზადება და ხმარება ტფილისში აღკრძალულ იქმნა ხოლერის გამო როგორც მძიმე საჭმელი. ეს არის მიზეზი, რომ ტფილისიდგან თითქმის სამოცი მეხაშე წავიდა სოფლად უსაქმობისა გამო.

*** ტფილისის პოლიცმეისტერმა მისწერა ბოქაულებს შემდეგი ბრძანება: ტფილისის ზოგიერთმა მცხოვრებლებმა მიამბეს, რომ ვითომ პოლიციის მოხელენი, გაიგებენ თუ არა, აქა და აქ გახდა ვინმე ავად ხოლერითაო, თხოულობენ, რომ ავადმყოფი მაშინვე წავიდეს სამკურნალოში, თუნდაც რომ ავადმყოფს საკმაო საცხოვრებელი ჰქონდეს და სახლიც ისეთი რიგიანი, რომ შეეძლოს შინ ირჩინოს თავიო. ამისთანა უსიამოვნობის ასაცილებლად ვუბრძანებ ბოქაულებს აასრულონ შემდეგი: 1) გაიგოთ თუ არა, რომ გახდა ვინმე ავად საეჭვო ავადმყოფობით, მაშინვე ის იკითხეთ, შეუძლიან თუ არა

ფელეტონი

სვანების აღელვება

1875—1876 წლებში.

(შემდეგი *)

II

ვიდრე ხალდეში მომხდარ კატასტროფისას ვიტყოდე რასმე, საჭიროდ მიმაჩნია ავწერო თვით სოფელი ხალდე, რომელიც 1876 წ. აგვისტოს 27-ს ატრიადმა მიწასთან გაასწორა.

კალის საზოგადოებაში (თავისუფალს სვანეთშია) სოფ. ხალდე თავისის გარეგანის სილამაზით ყველა დანარჩენ სოფლებზედ მაღლა იდგა. ვისაც აქ პირველად ცხოვრება მოუსაზრებია, უეჭველად გაჰკირებას გამოჰქცევია. ქართული თქმა, მიჰკვრია თავის ადგილს, როგორც ჩიტის ბუდეო, სწორედ ხალდეზეა ზედ გამოჭრილი. სოფელი გაშენებული იყო კავკასიის დიდ ქედიდგან განზიდულ ტოტის ფერდობზედ. მაღლიდგან სოფელს დაჰყურებს რამდენიმე ცხვირა კლდე-გორაკი, ურომლისოდაც აქ სოფლის მოთავსება შეუძლებელი იქნებოდა: ეს კლდე-გორაკები უშლის თოვლს ზამთრობით ზვავად ჩამოწოლას ფერდობიდგან და სოფლის წალეკას.

აღმოსავლეთით სოფელს მოკრული აქვს კლდიანი ფერდობი. ამ კლდეში გაყვანილია სათივე და სასაძოვრე გზა. გზის სივიწროვის გამო იშვიათი წელიწადი იქნება, რომ აქედგან რამდენიმე პირუტყვი და ხანდახან კაციც 15 საჟენის სიმაღლე ხრამში არ გადაიჩეხოს. მაგარ კლდის წყალობით ხალხმა გზას გაფართოვება ვერ მოუხერხა. ერთ ხალხურ სიმღერაში ეს გზა თავის სივიწროვის გამო ირონიულად „გოჭიან ნეზვის» (ლუგვეჭ ნეზვიშალა ლყურა) საწოლად არის ნახსენები.

დასავლეთით ფერდობიანი ყანებია. 4—6 საჟენს რომ გასცილდებით სოფლიდგან დასავლეთით, მაშინვე იწყება საზვავო ადგილი. არა ერთი ხალდეშელი უმსხვერპლია აქ ზვავს.

სამხრეთით სოფელს ჩამოუდის მდ. „ხალდეს ჭალა“, რომელიც ენგურს ერთვის მარჯვნივ. მდინარეზედ ხალდეშლებს ისეთი მაღალი და საშიშარი ხიდი აქვთ გადებული, რომ მოგზაურებმა „ქაჯების ხიდი“ დაარქვეს (чертовъ мостъ).

დანგრევამდე აქ 19 მოსახლე სცხოვრობდა. ყოველ მოსახლეს 1—2 ქვითკირის ორ-სართულიანი სახლი ედგა და ამდენივე კოშკი. ხალდეშლები ამაყი, მარდი და ჯაფის ამტანი იყვნენ. ტანადობით, თამაშლხინით, სიმღერა-ფერხულით მთელს სვანეთში ტოლი არ ჰყავდათ. მთელს სოფელში ოთხი გვარეულობა მოსახლობდა: გასვიანი, ჯოხაძე, ქოჩქიანი და ჩოფლიანი.

ხალდეს მოოხრება პირდაპირი შედეგი იყო წინა წლის სვანების აჯანყებისა. როგორც ზემოდაც არის ნახსენები, 1875 წლის მეამბოხეთა შორის ორი ხალდეშელი მოხვდა, რომელთ დაპატიმრება ადგილობრივ ადმინისტრაციას ჰქონდა მინდობილი. შეეცადა თუ არა ადგილობრივი ადმინისტრაცია გუბერნიის მთავრობის მინდობილობის ასრულებას, ამაზედ არაფერს ვიტყვი. ასე იყო, თუ ისე, 1876 წ. ივლისში გრინევსკი სვანეთს მოვიდა და როდესაც მოისმინა სვანეთის პოლიციისაგან, რომ დამნაშავე ორი ხალდეშელი ჩვენით ვერ დავატუსაღეთო, გრინევსკიმ გადასწყვიტა კარგის ხნის თვისი სურვილი საქმედ ექცია, ე. ი. კაძანდა წაეყვანა ხალდეს. ცხადია, ამისი ნება გრინევსკის აღებული ექმნებოდა, ვისგანაც ჯერ არს.

აქ უადგილოდ არ მიმაჩნია ორიოდე სიტყვა ვსთქვა განსვენებულ რინევსკის შესახებ. ეს კაცი ავადმყოფი იყო და ამითი აიხსნება მისი მეტის-მეტი სიფიცხე. უბრალო შემთხვევა საკმაო იყო, რომ განსვენებული თავ-დავიწყებამდე მისულიყო. ლეჩხუმის მაზრაში, რომლის უფროსიც ის იყო, გლეხ-კაცობის მხარე ეჭირა, თვალსაჩინოდ ექომაგებოდა მებატონეების წინაშე. ამის გამო გლეხობას მოსწონდა და თავად-აზნაურობა ემდუროდა. ამით გრინევსკის დაჩაგრულ ხალხის მოყვარეთა თვალში თუ რამე ემატებოდა, თორემ არაფერი აკლდებოდა. სულ სხვა ნაირად ეჭირა აქ ლეჩხუმის გლეხ-კაცობის მექომაგს თავი სვანების შესახებ. „თავისუფალ“ სვანეთის და სვანების ხსენება ბრაზებს ჰგვრიდა ხოლმე. მოთმინებიდგან გამოჰყავდა სვანის პირდაპირ, ამაყ და უშიშარ სიტყვა-პასუხს. „როგორ მიბედავს ასე გაბედულად და უზრდელად ლაპარაკსაო? იტყოდა ხოლმე გაანჩხლებით: როგორ არ იცის ამ ველურმა კაცმა, რომ მე უფროსი ვარ და ისე უნდა ეჭიროს თავი ჩემთან, როგორც მორჩილ მონასაო? სოფლის მოხელეებს ხომ ილაჯი ჰქონდათ მისგან გაწყვეტილი! ხალხი ამათ არას უგონებდა და გრინევსკი კი მაინც და მაინც თხოულობდა, რომ მისი ბრძანება შეესრულებინათ. მოხელეებისაგან გაგონება იმისი, რომ ვერ შევასრულეთ თქვენი ესა და ეს ბრძანებაო, ხალხმა არ გაგვიგონაო, სიკვდილი იყო გრინევსკისათვის. გრინევსკი მზად იყო მაშინ მოხელეები კბილით დაეგლიჯა, ყველანი ციმბირში დაეკარგა. ამ გვარის ფიცხის ხასიათის წყალობით სვანებმა შეიძულეს და არა ერთხელ გამიგონია, რომ ეს ნაჩალიკი „სვანების წერააო“. განსვენებული გრინევსკი რომ ასე სასტიკი არ ყოფილიყო, დღეს შეიძლება ისიც ცოცხალი ყოფილიყო და ხალდეც მოუოხრებელ-დაუნგრეველი.

ახლა განვაგრძოთ ისევ ჩვენი ამბავი.

ბეჩოდამ გამოსული გრინევსკი კამანდით და კამანდირ ლეუსითურთ პირველად მულახს მოვიდნენ. აქაც ერთი კაცი იყო დასაჭერი. რაკი ვერ ჩაიგდეს ხელში, მის მაგიერ გრინევსკიმ ორი მისი შვილი დაადე-

*) იხ. „ივერია“, № 135.

ავადმყოფს თავის სახლში უწამლოს თავის თავს და თუ შეძლებაცა აქვს, წესიერი სახლიც, ნება მიეცით, თუ-კი მისი სურვილი იქნება, სახლშივე იწამლოს თავის ხარჯით. ხოლო თუ არც შეძლება ექნება, არც რიგიანი სახლი, რომ თავის თავს მოუაროს, დაუყოვნებლივ გაჰგზავნეთ სამკურნალოში. 2) ვინც დარჩეს თავისს სახლში ავადმყოფთა შორის, იმათი ამბავი მაშინვე შემაცნობეთ ხოლმე, აცნობეთ აგრეთვე სასანიტარო მკურნალს და დეზინფექტორს, რომელთაც ყური უნდა უგდონ ავადმყოფს, თუმცა ამ ავადმყოფს, რასაკვირველია, თავისი მკურნალიც ეყოლება. 3) ყველა პოლიციელს ადრესები უნდა ჰქონდეს ყველა სასანიტარო და საქალაქო ექიმისა, რათა მსურველს დაუყოვნებლივ მიასწავლონ ყოველის ექიმის ბინა და სადგომი.

*** კავკასიის სამხედრო ოლქის სამკურნალოს ლაბორატორიამ აუწყა ტფილისის მოურავს, რომ ტფილისში ხოლერიანი ავადმყოფები გასინჯეს და მათ განავალში ხოლერის ბაცილები აღმოჩნდაო.

*** ტფილისის გამგეობის მიერ დაბეჭდილს „დარიგებას ხოლერობის დროს" სხვა ქალაქებიდგანაც თხოულობენ, გამოგვიგზავნეთო. სამშაბათს, 30 ივნისს, ტფილისის მოურავს დეპეშა მოუვიდა ბაქოდგან, რუსულსა, სომხურსა და თათრულს ენაზედ დაბეჭდილი „დარიგება" გამოგვიგზავნეთო.

*** ბამბის საკეთებელ ქარხნის პატრონმა ი. ა. ჩითახოვმა და ტყავის საკეთებელ ქარხნის პატრონმა ადელხანოვმა პირობა შეჰკრეს, სამკურნალო გამართონ თავის ავადმყოფ მუშებისათვის. სამკურნალო 20 კაცისათვის იქმნება გამართული. ტფილისის მოურავმა ნება დართო მექარხნეებს ამ სამკურნალოს გამართვისა და სთხოვა გუბერნატორს, დაავალეთ ჩითახოვსა და ადელხანოვს, რომ სამკურნალოსთვის ყველა საჭირო ნივთები შეიძინონ და ამასთანავე ხელწერილი ჩამოართვით, კისრულობენ თუ არა ყოველ თთვე 500 მანათის გადახდას სამკურნალოს შესანახად, ვიდრე ტფილისში ხოლერა არ მოისპობაო. თუ ჩითახოვი და ადელხანოვი ამ პირობაზედ დასთანხმდნენ, ნება მიეცემათ სამკურნალოს გამართვისა.

*** ტფილისის პოლიცმეისტერმა მიჰმართა ქალაქის მოურავსა და სთხოვა, ხოლერის დროს ნავთლუღის ღარიბ მცხოვრებთ უფასოდ მიეცით წყალი ავჭალის წყლის მილიდგან, რადგანაც ხელმოკლეობის გამო ნავთლუღის მცხოვრებნი წყალს მტკვრიდგანა ხმარობენო. ქალაქის მოურავმა სრული თანხმობა განაცხადა ამ თხოვნის ასრულებაზედ.

*** ტფილისში ჩამოვიდნენ და აქედგან ბაქოში გაემგზავრებიან: ოდესის პროფესორი ა. ი. მარკევიჩი, მოსკოვის საქველმოქმედო სამკურნალოს ექიმი პ. ფ. ფონშტეინი, ხარკოვის მკურნალნი პ. პ. ბაბინი, ი. ნ. ხარკოვი, ე. გ. პატომოვი და რამდენიმე სამკურნალო ფაკულტეტის სტუდენტი.

*** 17 ივნისს სოფ. უჯარმაში (ტფილისის მაზრაშია) დასეტყვა ვენახები და ბოსტნები. ზარალი 800 მანათამდეა.

*** ბაქო: ჩვენი ქალაქი დაცალიერდა. თითქმის 100,000 მცხოვრებელი ორ-სამ კვირაში წავიდა აქედამ. სულ ბევრი, დარჩა 15—20 ათასი-ღა. მაინც სიძვირე დიდი ჩამოვარდა. მაღაზიები, ქარხნები იკეტება. ბაქოში აღარავინ მოდის. აქედამ წამომსვლელიც აღარავინ არის. მატარებლები ცალიერები მოდიან და ცალიერებივე მიდიან. ღონისძიება სხვა-და-სხვა ნაირი უკვე მიღებულია, მაგრამ ხოლერის განელებას არა ეშველა-რა. უსუფთაობა და სიბინძურეც ვერ მოიცილა თავიდგან ქალაქმა. თვით ის სახლები, საცა მომრიგებელი-სასამართლოა და საცა მოსამართლედ თ. გელოვანია, ისე უსუფთაოდ ინ... რომ მოსამართლე იძულებული იყო ეჩივლა მთავრობის წინაშე ამ სავნის გამო. ერთის სიტყვით, ბაქო ეხლა უდაბნოსა და მკვდარს ქალაქს უფრო ჰგავს, ვიდრე იმ სავაჭრო ქალაქს, როგორიც ამ ერთის თთვის წინად იყო. ბირჟის მაკლერებიც-კი აღარ დადგნენ ბაქოში; ორის მაკლერის მეტი, უფროსის ს. ჯაყელისა და უმცროსის დ. ჯაყელისა, ყველანი აქედ-იქით წავიდნენ ხოლერის გამო.

*** ალსტაფა: თქვენი მტერი გახდეს ისე, როგორც ჩვენი პატარა საზოგადოება გახდა, როცა პირველად გაიგო ამბავი ბაქოში ხოლერის გაჩენისა. ყურები გაგვეჭედა და ყბები გვერდზედ მოგვექცა, იმდენსა ვლაპაკობდით და დღესაც ვლაპარაკობთ ამ საზარელ სენის შესახებ. კარანტინის დაწესებამ სანგაჩალასა და ტოუზში ცოტა დაგვაშოშმინა. ვსთქვით, იქ თორმეტ-თორმეტს საათს ჩერდება მატარებლებიო, მგზავრებს სინჯავენ მკურნალნი და, თუ აღმოაჩინეს ავადმყოფი, სწამლობენ, ხოლო მის ყოველსავე კუთვნილებას წამლებში ავლებენ და აბა ამის შემდეგ რაღა შიში უნდა გვქონდესო. მაგრამ ამან არ გვიშველა და ჩვენსკენაც გადმოვიდა რამდენიმე ავადმყოფი კონდრაბანდით. მათთვის ცალკე ვაგონია გამართული ყოველისავე მოწყობილობით. სისუფთავე ხომ ამ ჟამად ჩვენსკენ დიდია. წამლების პკურებითა და სისუფთავის შემწეობით ლამის ბუზის ხსენებაც-კი გაწყდეს აქეთ. 28 ივნისს იყო აქ რკინის გზის მღვდელის თანაშემწე მღვდელი მამა მამათავრიშვილი, რომელმაც პარაკლისი გადაიხადა და ქადაგებაცა სთქვა.

*** დაბა ხონი: მშვენიერი სანახავია ამ ჟამად დ. ხონი. ძველ ხის შენობების მაგიერ, რომელიც შარშანწინ ზამთარში ცეცხლმა იმსხვერპლა, სულ ქვის შენობებია გაკეთებული. „ცხენის-წყლის" ტოტიც გადმოუშვიათ, რომელიც ყოველ ქუჩაში „მირიჩხინობს" ქვაფენილ თხრილებში. მართალია, მაშინდელ ზარალისაგან ოთხ-ხუთ დუქნის პატრონს წელი ვერ გაუშლია კიდევ და ვერ აუშენებია ქვითკირის შენობა, რის გამოც დროებით კარავი დაუდგამთ, რომ საშუალებას გახდნენ რასმე კარგის შენობის ასაგებად, მაგრამ მაგიერად აწი აღარ ექნებათ ცეცხლის შიში ხონელებს. მუჰით რომ ასხან ქუჩიდამ წყალი, მაინც საკმაო იქნება ცეცხლის გასაქრობად.

სასტატო სემინარიის წინ, ბაზრის ბოლოს, სადაც უწინ გიორგობასა და სხვა დღესასწაულებში ბურთს თამაშობდნენ, ახლა მინდორზედ ხეივანი გაუკეთებიათ და შიგ მრავალი სხვა-და-სხვა გვარი ხეხილებია დარგული. ხუთშაბათობით და კვირა საღამოობით აქ დიდ-ძალი მოსეირნე ხალხი იყრის თავს.

*** იქიდამვე: ხოლერის შიშმა აქაც მოაწია, რის გამოც აქ ური ბოქაული ბ-ნი იაშვილი დიდს ფაცაფუცშია. ხილს, რომელიც უწინ ურმობით შემოჰქონდათ აქ, ახლა ერთ გირვანქასაც ვეღარ ჰნახავთ. ბ-ნმა იაშვილმა დუქნები დაიარა, ყველას დარიგებას აძლევს სიტყვიერად სისუფთავის თაობაზედ. უწმინდურებას წყალში აღარ აყრევინებს არავის, სულ ბაზარ გარედ გააქვთ ყოველივე უსუფთაობა.

ყანები აქეთ მშვენიერია, რადგან დროზედ სწვიმს და დროზედ ცხელა.

*** სოფ. ველისციხე: ახირებულია ჩვენის სოფლის საქმე: მაშინ როდესაც ყოველი კუთხე ჩვენის ქვეყნისა ემზადება დაუპატიჟებელ სტუმრის დასახვედრად, ველისციხელები მაგდენად არას ჰფიქრობენ. მართალია, აქაც არიან ამორჩეულები „სანიტარები" მაგრამ ესენი ვერას ჰშველიან ჩვენს სოფელს. თუ მივიღებთ მხედველობაში, რომ მარტო ეზოების დაგვა კი-არა, ორღობეებისა და მთელის სოფლის გარშემო უნდა იყოს სუფთად, მაშინ საუბედუროდ ვერ დავიკვეხებთ, რომ ყოველივე მოვალეობა შევასრულეთ საშინელის მტერის დასახვედრადა. მთელის სოფლის უწმინდურება შიგვე სოფლის პირში ჰყრია და არა მოშორებით.

*** გაზეთ „Кавказъ"-ში დაბეჭდილია: მივაქცევთ მეშვიდე სასანიტარო დასის ყურადღებას ამიროვის სახლზედ ავლაბარში. ამ სახლში საიდუმლო საყასბოა გამართული, სადაც ჩუმად საქონელს ჰხოცავენ.

ტფილისის გუბერნატორმა საჭიროდ სცნა ახლავე შეადგინოს სასანიტარო კომისია გომბორისა და მის მახლობელ ადგილების დასათვალიერებლად. ამ კომისიაში მონაწილეობას მიიღებენ: მთავარ-მმართებლის საბჭოს წევრი დ. ს. ს. იაკიმოვი, ადგილობრივი ბოქაული, სამხედრო მკურნალი ოსტროვსკი და სხ. კომისია ამ დღეებში შეუდგება გომბორისა და მის მიდამოების დასუფთავებას.

*** გაზეთი «Т. Л.» სწერს: «ამას წინად ჩვენ დავბეჭდეთ, რომ ბაქოში საურთიერთო ნდობის ბანკის განყოფილება დაიკეტაო. ეს ამბავი ტყუილი გამოდგა. მართალია, ზოგიერთმა მოხელემ ბანკში სამსახურს თავი დაანება, მაგრამ ბანკი-კი არ დაკეტილა».

*** იმავე გაზეთს სწერენ ბაქოდგან: ამ დღეებში ბაქოში გარდაიცვალნენ ხოლერით სომეხთა ეკკლესიის ერთი მღვდელი და ერთი მთავარი.

*** გაზეთი „Каспій" იუწყება: საპატიმროს სამკურნალოდგან 25 ივნისს 2 პატიმარი გაიქცა.

მთავრობის განკარგულებანი

უმაღლესად ებოძათ ოქროს მენდლები: დაბლა-საქარის წმ. გიორგის ეკკლესიის მნათეს დიონისი ა რ ა ბ ი ძ ე ს, ქვემო მლეთის წმ. გიორგის ეკკლესიის მნათეს დავით ბ უ რ დ უ ლ ი ს და უჯარმი წმ. გიორგის ეკკლესიის მნათეს ზაქარია ს უ ხ ი ა შ ვ ი ლ ს.

სალა და წამოიყვანა კალას. ეს იყო 31-ს ივლისს. გრინევსკისა და ხალდეშლებ შუა მოციქულობა გაიმართა. გრინევსკი სთხოვდა სოფელს, ორი დამნაშავე, გურმაჩ გასვიანი და ჩარგას ჯოხაძე, წარმომიდგინეთო. სოფელმა ამაზე უარი შეუთვალა: თუ დაიჭერ თითონ, ჩვენ ქომაგობას არ გავუწევთ დამნაშავეებს, ჩვენის ხელით-კი დაჭერილს ვერ მოგიყვანთო. მაშინ გრინევსკის ითხოვა, სოფელი გამოცხადდეს ჩემთანაო. სოფელი არც ამაზედ დასთანხმდა: მულახში მამის მაგიერ მისი შვილები დაიჭირე, ჩვენც ორის ჩვენის სოფლელის მაგიერ დაგვიჭერო და ვერ გენდობითო.

ამ ყოფაში იყო საქმე, როდესაც მეც მივედი კამანდის ბანაკში. მეკერძო საქმე მქონდა კამანდის ექიმთან. გრინევსკის ერთის მხრით ეამა ჩემი ნახვა და მთხოვა, ხალდეში მოციქულად წადიო. ხალდეში მე მკვიდრი ნათესავები მყავდა და ესეც რომ არ ყოფილიყო, რაკი ვხედავდი, საქმე ცუდად მიდიოდა, უარი არ მითქვამს: სოფელს ან ორი დამნაშავე უნდა მოეყვანა მასთან, ან არა-და, თვითონ გამოცხადებულიყო. წავინე ერთი კაცი და მივედი ხალ-
სოფელი ნახევრად თავ-მოყრილი დამხვდა. ყველანი აღელვებული იყვნენ. ბევრ მოსახლეს ცოლშვილი კიდეც გაეხიზნა მთაში, რადგან კამანდის მოსვლას ელოდებოდნენ. შევკრიბე მთელი სოფელი და ბევრი ვურჩიე, მთავრობას ურჩობას ნუ გაუწევთ, თორემ ცუდად წავა-მეთქი თქვენი საქმე. სოფელმა მომიგო, რომ ჩვენ არაფერ შუაში არა ვართო. ორი კაცია ვითომ იმათში დამნაშავე, აგერ არიან და დაიჭიროსო. მივუბრუნდი იმ ორ კაცს და ვსთხოვე, სოფელს ნუ ჩააგდებთ უბედურებაში, წადით გრინევსკისთან მეთქი, მაგრამ ჩემმა თხოვნამ არ გასჭრა. ვინც შარშან ქუთაისს წაიყვანეს, მომიგეს იმათ: ყველანი ნავბახში დაიხოცნენ, ჩვენც მეტი არაფერი მოგველის იქ; იქ სიკვდილს-კი, აქ სიკვდილი გვირჩევნია. სოფელს რას ერჩის ნაჩალიკი? ჩვენ ეხლავე გავალთ სოფლიდგანაო და სხვა და სხვა-ისევ ჩემ ნათესავებში დავტრიალდი და ვსთხოვე წამოსულიყვნენ გრინევსკისთან. როგორც იქმნა, დავიყოლიე. იმათ დანარჩენებს ურჩიეს და ამ ნაირად სოფელი დავითანხმე წამოსასვლელად იმ პირობით, რომ ჩვენ გავჩერდებით კამანდიდამ ერთის ვერსის სიშორით და გრინევსკი შენის თან წამოყოლით მოვიდეს ჩვენთანაო. თუ გრინევსკის კამანდა გამოჰყვა, მაშინ იცოდე, რომ ჩვენ უკან დავბრუნდებითო.

მიხაროდა რომ საქმე ამ ნაირად მოვახერხე, გავუძღვი წინ სოფელს და დანიშნულ ალაგას დავტოვე; მე-კი საჩქაროდ გავსწიე გრინევსკისთან. გრინევსკი აღვებული დამხვდა და ჩემს ლაპარაკს ნახევრად ყურს არ უგდებდა. აქ ხალდეს ისე მოუვიდა, როგორც კოზაკს აქლემების წაკიდებით. ჩემს ხალდეში ყოფნის დროს გრინევსკის და კამანდირ ლეუსს სადილობის დროს უსიამოვნობა მოსვლოდათ სიტყვიერად. როგორც ექიმ ბელსკიმ მიამბო. ლეუსი თურმე უკადრისობდა, რომ იგი თავის კამანდით მაზრის უფროსის განკარგულებაში იყო. თუ საქმისთვის მოვსულვართ, ბარემც წავიდეთ ხალდეს, თორემ რას მიქვია ამდენის ხნის ყურყუტი კალაშიო. ავდგები და კამანდას ბეჩოს წავიყვანო! უთხრა თურმე ლეუსმა გრინევსკის. ამაზედ გრინევსკიმ მიუგო, რომ ნება მაქვს საჭიროების მიხედვით მოვიხმარო კამანდა და მისი კამანდირიცაო. აი ეს გამხდარიყო მიზეზი გრინევსკისა და მაიორ ლეუსის შუა მომხდარ უსიამოვნებისა. ნასადილევს გრინევსკი და მაიორი ლეუსი ერთი მეორის ჯიბრზედ ეშურებოდნენ. ცხენების შეკაზმვას, თითქო საქმე სულ იმაში იყო, აბა რომელი გავასწრებთო! ამ ფაცა-ფუცში რომ არის გრინევსკი, მე ისევ ჩემსას ვეუბნები: სოფლის ნახვა გინდოდათ, მოგიყვანეთ, ასე მუქარით კამანდის წაყვანა არ ივარგებს-მეთქი.

— დამნაშავენი არ მომიყვანა სოფელმა? დაიძახა გრინევსკიმ. მე თითონ მივალ და სოფელს მტვრად ვაქცევო. ამას მეუბნება ჩემის სიტყვების პასუხად, თვალები-კი ისევ ლეუსისკენა აქვს.

— თუ კამანდით წასვლას არ იშლით, მე უნდა გამოგიტყდეთ, რომ ხალდეში სისხლის ღვრა მოხდება, ვუთხარი გრინევსკის.

— თქვენ ნუ შესწუხდებით მაგაზედ; გაჯავრებით მითხრა განსვენებულმა. ვნახავთ, რაც იქნება! მეც კაცი ვარ, ცოლ-შვილის პატრონი! მომეწყინა ამდენი გზაზედ თრევა ხალდეშელ ძ...ისათვის. მივალ და ისეთ საქმეს დავმართებ სოფელს, რომ სხვა სვანებმაც ჭკუა ისწავლონ!

ვატყობდი, ჩემი არავის არა ესმოდა-რა და მოვსცილდი ჩემთვის, მაგრამ გულმა ვეღარ მომითმინა და იმ ხანად დანიშნულ სვანების ბოქაულ თ. კ. მიქელაძესთან მივედი. ვსთხოვე გარეულიყო ამ საქმეში, გაეჩერებია გრინევსკი და კამანდა, თორემ ნამდვილად უბედურება მოხდება-მეთქი. როგორც მითხრა, მიქელაძეც წინააღმდეგი იყო კამანდის წაყვანისა ხალდეში, მაგრამ ვერაფერი გააწყვეო. გრინევსკი და ლეუსი წაკიდებულნი არიან და, ერთს რომ დავიყოლიებ, მეორე იმის ჯიბრზე წინააღმდეგია. ვსცადოთ კიდევ, მივიდეთ გრინევსკისთანაო. მივედით.

— მე ვტვირთულობ იმ ორ ხალდეშლის დაჭერას ერთის კვირის განმავლობაში, ოღონდ კამანდას ნუ წაიყვანთ, უთხრა მიქელაძემ.

— თქვენ რომ მხდალი იყოთ, ყველა ხომ მხდალი არ ვიქნებით! შეგიძლიანთ თქვენ არ წამოხვიდეთ ხალდეში, უპასუხა გაჯავრებულმა გრინევსკიმ. მიქელაძეს ლახვარივით ეცა ეს პასუხი გრინევსკისა. უბრძანა ესაულს, ეხლავე ცხენი მომიყვანეო. ამ დროს ლეუსი ცხენზედ შეჯდა და კამანდას წასვლა უბრძანა. გრინევსკიმ რომ ამას შეხედა, ისიც უცებ შეჯდა ცხენზედ და გასწია. მას გაჰყვნენ: მიქელაძე, ექიმი თარჯიმანი, მამასახლისი და ასათიანი.

თავისუფალი სვანი

(დასასრული იქნება)

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ვერცხლის მენდალი: კვალითის წმ. ბარბარეს ეკკლესიის მნათეს, 2 გილდის ვაჭარს ხუსკივაძეს

ხოლერის წამლობის შესახებ

დამსახურებულმა პროფესორმა ზდეკაუერმა გაზ. „Новое Время“-ში დაჰბეჭდა წერილი ექიმთა მიმართ, მაგრამ ამ წერილიდგან არა-ექიმნიც ბევრს სასარგებლო ცნობას ამოიკითხავენ:

„რა-კი ჩვენს განაპირა ადგილებში, თურქესტანის ოლქში, აზიის ხოლერამ იჩინა თავი, ამიტომ ჩემს მოვალეობადა ვსთვლი გავუზიარო ჩემს ამხანაგებს ჩემი გამოცდილება ხოლერის წინააღმდეგ ბრძოლის საქმეში, მით უმეტეს, რომ ოთხს ხოლერას მოვსწრებივარ და ერთის მათგანის დროს-კი, 1866 წ., უმთავრესი გამგე საქმისა მე ვიყავი. იმითი დავიწყებ, რომ ხშირი სიკვდილი (40—60%) ამ სენისაგან იმიტომ მოხდება ხოლმე, რომ სენს დასაწყისშივე არ ვუწყებთ ბრძოლას; სულ იმ ცრუმორწმუნების ბრალია, რომ ექიმებიცა და არა ექიმებიც ხოლერად მხოლოდ ამ სენის გამწვავებულს მდგომარეობასა სთვლიან, ესრედ წოდებულს Stadium algidum, რომელიც ძნელად-და მოსარჩენ-განსაკურნავია. ასეთი მავნე ცრუ რწმენა არც ერთ ავადმყოფობის შესახებ არა არსებობს. ხოლერის თანდათანს განვითარებას რომ თვალ-ყური ადევნოთ, ადვილად დარწმუნდებით, რომ ამ სენს წინ უძღვის და უსწრობს სხვა-და-სხვა გვარი სტომაქის მოშლილობა, რომელიც ადვილად ასაცილებელია თავიდგან სამკურნალო საშუალებანით და რომელსაც, თუ ადრევე არ ვუპატრონეთ, აუცილებლად ხოლერა მოჰყვება. ჩემის აზრით, სენის დაწყებამდე მისი მოახლოვება ოთხ გვარად იჩენს ხოლმე თავს: 1) ხოლერის დროს მცხოვრებლების სტომაქი იმდენს საჭმელს ველარ იტანს და ჩვეულებრივად რომ სჭამონ, კუჭი ეშლებათ. როდესაც ავადმყოფს გული ერევა, აზიდებს და მუცელი გავსებულად მიაჩნია, რომელიც სავსე აქვს ბევრის და, ვინ იცის, იქნება, სუქანის, ძნელად მოსანელებელ საჭმლითაც, ამ დროს ძალიან ჰშველის პირს-სასაქმებელი Epecacuanhae-სი, რომელსაც თბილი ჩაი უნდა დააყოლონ. როდესაც გარედ გასვლა უნდათ, მუცელი უჭუყჭუყებთ, ავსუნიანი ქარი აქვთ, დიდად ჰრგებს მუცელში გასახსნელი ex oleo Ricini, ორ-ორი დრახმი საათში ერთხელ, ვიდრე წამალი გასჭრიდეს. 2) რაკი უფრო ხორცეულს საჭმელსა სჭამენ და მცენარეულობას აღარავინ ეკარება, ზოგიერთებს პირი უშრებათ, მარჯვენა ნეკნებს ქვეშ ემჭვალებათ, გარედ გასვლა უნდათ, გულს ეზიდებათ, ტკივილს ჰგრძნობენ შუბლთან, ამ დროს სასარგებლოა Potio Riveri, სოდის პარაშოკები, ლიმონადი, pulpa ანუ decoctnm Tamarindorum, acidum muriaticum, თბილი კომპრესები. 3) ძალიან ხშირია სტომაქ-ნაწლავების კატარრი, რომელსაც თან სდევს პირის სიმშრალე, გულის ზიდილი, მუცელში გახსნა, ჭიპთან ტკივილები და სალამოობით ციება. ამ დროს ძალიან ჰრგებს ზეთის ემულსიები, კალომელი 1/10 dr. ყოველს 1 1/2 და 2 საათში ერთხელ და მუცელზედ თბილი კომპრესები (ტლე). 4) ხოლერინა, რომელიც ყოველთვის წინ უძღვის ხოლერას. აქ ჰრგებს ისეთი წვეთობით სასმელი წამლები, როგორიც არის ინოზემცევისა და ბოტკინის კაპლები, რომელიც, თუ სხვა დროს იხმარეთ, დიდადა ჰკნებს.

„რაღა თქმა უნდა, რომ ყოველ ასეთ ავადმყოფობის დროს აუცილებლად საჭიროა ზომიერი ცხოვრება (ჩაის ხშირად სმა) და ლოგინში წოლა.

„თუ ხოლერის წინამორბედს სენთაც დაუწყეს წამლობა, სწორედ რომ ბევრი სიკეთე მოჰყვება ასეთს წამლობას. ამის თვალ-ნათლივ დასანახვებლად მოვიხსენიებ 1848 წლის ხოლერას, რომლის დროსაც პეტერბურგში 60,000-მდე კაცი მუცელში გახსნა, ბოლოს ყველას ხოლერა დაეწყო და ნახევარი დაიხოცა და 1866 წლის ხოლერას, როდესაც პეტერბურგში ამდენივე გახსნა მუცელში, უწამლეს და მხოლოდ 15,000 დაეწყო ხოლერა და ამათშიაც მარტო 5,000 გარდაიცვალა“.

ნარკვევი

(ჟურნალ-გაზეთებიდგან)

ტფილისის გაზეთებში ყოველ დღე იბეჭდება ცნობანი, თუ რამდენი კაცი ხდება ხოლერით ავადა ყოველ დღე. ამ ცნობებიდგანა სჩანს, რომ თუმცა მართალია, ტფილისში ხოლერა არის, მაგრამ ჯერ ისე არ არის გავრცელებული, რომ ძლიერ საშიში იყოს. ამასთანავე ისიც უნდა ვსთქვათ, რომ როგორც ტფილისის ქალაქის მმართველობა, აგრეთვე ადგილობრივი მთავრობაც ყოველ გვარ ღონისძიებასა ხმარობენ, რომ ეს სენი არ გავრცელდეს, არ გაძლიერდეს და რაც შეიძლება ნაკლები ხალხი იმსხვერპლოს. არც უნაყოფოა ეს ღონისძიებანი. ტფილისში 11 ივნისს გაჩნდა ხოლერა, მაგრამ აგერ ივნისიც დასრულდა და ჯერ ხოლერა ისე არ გაძლიერებულა, რომ საგანგებო სამკურნალო იყოს გახსნილი ავადმყოფთათვის, თუმცა სამკურნალოც მზად არის და ყოველ გვარი მოწყობილებაც. ჯერ-ჯერობით ტფილისში ისე ცოტაა ხოლერით ავადმყოფი, რომ მიხეილის სამკურნალო სრულიად საკმარისია მათთვის.

ტფილისში ყველაფერია მომზადებული ხოლერის წინააღმდეგ საბრძოლველად: მკურნალები საკმაოდ არის დანიშნული, სასანიტარო დასები გულმოდგინეთ ასრულებენ საქმეს ქალაქის დაწმენდა-დასუფთავებისას, ფულიც საკმაოდ არის გადადებული. თუ ვინიცობაა ტფილისში ხოლერა გაძლიერდა, ქალაქი დაუმზადებლად არ დახვდება.

მიუხედავად ამისა, ქალაქში გაისმის სხვა-და-სხვა უსაფუძვლო და მავნებელი ხმები. ვინ იცის, რა ჭორებს არ იგონებენ, სამკურნალოში იმიტომ მიჰყავთ ავადმყოფნი, რომ იქ უნდა მოჰკლანო და სხ. ამის შესახებ გაზეთი „Т. Л.“ სწერს:

„საჭიროდ მიგვაჩნია გაუწყოთ მკითხველთ, რომ პოლიცია და სასანიტარო მკურნალნი მოვალენი არიან, მხოლოდ მაშინ გაგზავნონ სამკურნალოში ხოლერიანი ან საეჭვო ავადმყოფი, როცა მას შემძლებარა აქვს საკუთარს სახლში თითონ იწამლოს და ან სახლი ისე აქვს მოწყობილი, რომ იქ ავადმყოფის წამლობაც ძნელია და საშიშიც არის, რომ სენი სხვასაც გადაედება. იმ შემთხვევაში-კი, როცა ავადმყოფს შემძლებაცა აქვს თავს უწამლოს, სახლიც რიგიანადა და სუფთათაც აქვს მოწყობილი, არც საშიშია, რომ ავადმყოფობა სხვებს გადაედოს, შეუძლიან თავის სახლში დარჩეს და მკურნალი მიიწვიოს“.

უცხოეთი

ინგლისი. თავისს 17 ივნისს მანჩესტერს წარმოთქმულს სიტყვაში ბალფური შეეხო კლერიკალურს გავლენასაც ირლანდიაში და მოიხსენია ოდესღაც თვით გლადსტონის მიერ გამოთქმული აზრი კათოლიკე სამღვდელოების შესახებ. „მე ყოველთვის ვცდილობდი არა მეთქვარა და არა განმეცხადებინა-რაო, სთქვა ბალფურმა: ისეთი, რომ მიზეზი არავისათვის მიმეცა, ვითომ ჩემის აზრით ის კათოლიკენი, რომელნიც ირლანდიაში, ანუ მისის უდიდებულესობის საბრძანებელის რომელსამე სხვა ნაწილში, სცხოვრობენ, უფრო ნაკლებ სანდო და საიმედო ქვეშევრდომნი არიან-მეთქი გვირგვინისა მხოლოდ და მარტო იმიტომ, რომ კათოლიკეთა ეკკლესიას ეკუთვნიან. ჩემ მიერ არასოდეს ერთი სიტყვაც-კი არა თქმულა-რა ისეთი, რომ ასეთი აზრი შემომწამოს ვინმე. რამდენადაც მე თვით მიდევნებია თვალყური და შემინიშნავს და რამდენადაც ვიცი ლიტერატურა ამ საგნისა, ამ ჟამად მხოლოდ ერთი სახელმწიფო მოღვაწეა, რომელსაც ასეთი აზრი გამოუთქვამს. ეს მოღვაწე გლადსტონია. მარტო მან, ერთად-ერთმა, განაცხადა საჯაროდ, ჩვენი თანამემამულე კათოლიკენი მხოლოდ სარწმუნოების გამო იმყოფებიან ისეთს ვითარებაში, რომ მათი მოქალაქეობა განზედ არის გაყენებული და ლოგიკურად ძალას ატანენ ისეთის შუა საუკუნეთა მოძღვრებანით იხელმძღვანელონ, რომელიც სრულიად არ შეესაბამება არც გვირგვინის ქვეშევრდომობასა და არც სარწმუნოებათა შემწყნარებლობას. ეს პამფლეტი გლადსტონისა, რასაკვირველია, ირლანდიის გამო-კი არა, პაპის უცოდველობის შესახებ იყო დაწერილი, ხოლო ამითი ის მინდა ვსთქვა, რომ გლადსტონი თავისს აზრს იმ გარემოებათა შესაფერად იცვლის, რომელთა შორისაც იძულებულია იმოქმედოს. თანახმა ვარ, გლადსტონს მამაცობა და გამჭრიახობა არ აკლია და ასეთს ნაკლებულებას ვერც ვერავინ უკიჟინებს, ხოლო იმისა-კი არა მწამს-რა, როდესაც ამბობენ, რომ შორს-გამჭვრეტელიაო. ამის პასუხად მე იმას ვამბობ, გლადსტონის საირლანდიო პოლიტიკის საუკეთესო კრიტიკოსი თვით გლადსტონივეა-მეთქი. ამ ჟამად, თუ დავითვალეთ, მეოთხედ გვაძლევს იგი ირლანდიის გამწვავებულ მდგომარეობის გადამწყვეტელს წამალს. 1869 წ. ეს წამალი სახელმწიფო ეკკლესიის მოსპობა იყო; მეორედ—ირლანდიის საქმე საადგილ-მამულო კანონის შემოღებით უნდოდა გადაეწყვიტა 1870 წ. ამ ორს საკანონ-მდებლო ღონისძიებას ბევრი ღირსება აქვს და ამიტომ სრულიად არა ვკიცხავ, მაგრამ გლადსტონი იმას გაიძახოდა დაბეჯითებით, რომ ამითი ბოლო მოეღება ირლანდიის ჭირ-ბოროტსაო. ამასობაში აღმოჩნდა, რომ ამ ღონისძიებათა შემოღების შემდეგაც ირლანდიის საქმე ისევ ირლანდიის საქმედვე დარჩა. მაშინ გლადსტონმა მესამე სახსარს მიჰმართა, 1881 წლის საადგილ-მამულო კანონს, მაგრამ ამანაც მხოლოდ ხუთს წელიწადს გასტანა და 1886 წ. ირლანდიის საქმე ისევ ისეთს მდგომარეობაში იყო. ამ საშუალებამაც რომ ვერა ჰქმნა-რა, გლადსტონმა ახლა ჰომრულს მიჰმართაო“. ბალფურმა ოპოზიციის მეთაური იმ ექიმს შეადარა, რომელიც თამამად ჰხმარობს ერთს საშუალებას მეორეზედ, მაგრამ ავადმყოფი-კი ვერ განუკურნავსო. ვინ იტყვის, თამამია ასეთი ექიმი, მაგრამ ამას-კი ვერავინ იტყვის, რომ შორს-გამჭვრეტელი და ხელოვანი ექიმია ასეთი ექიმიო.

წერილი რედაქციის მიმართ

თქვენის გაზეთის მე-124 და მე-130 №№-ში დაბეჭდილი იყო დეპეშა და კორესპონდენცია ოზურგეთიდგან ავაზაკთა მოკვლისა და შეპყრობის შესახებ. არ ვიცი რა აზრითა და ანგარიშით, როგორც დეპეშაში, ისე კორესპონდენციაში მომხდარი ამბავი არევ-დარევით და მასთან გაზვიადებით იყო აღწერილი. ამიტომ ნება მიბოძეთ ეგ „ნებითი თუ უნებლიეთი, ცნობითი თუ უმეცრებითი“ შეცდომა კორესპონდენტისა გავასწორო და მკითხველთა წინაშე სიმართლედ გასაღებული სიცრუე გავაბათილო. აი მოკლედ ის ამბავი, რომლის გამოც ბ-ნი „დამსწრეთაგანი“ იმდენ აბდა-უბდასა და წილა-დობილას მოედვა.

13 ამ თთვისას ბასილეთის მამასახლისს თავართქილაძეს შეატყობინა იმავე საზოგადოების მკვიდრმა მეგრელიძემ, რომ ავაზაკნი გითვალთვალებენ, უნდათ დრო შეგირჩიონ და როცა სახელმწიფო გარდასახადს შეჰკრებ და გასაგზავნად დაამზადებ, თავს დაგესხან და წაგართვანო. ამასთანავე მეგრელიძემ მამასახლისს ის ადგილი უჩვენა, სადაც ავაზაკნი ბინადრობდნენ. ამ ამბავზედ მამასახლისი მოაჯდა ცხენს, მოიჩქარა ოზურგეთში და ყოველივე მოახსენა მაზრის უფროსს. ამ უკანასკნელმა მიბრძანა შემეკრიბა მდევარნი და დაუყოვნებლივ წავსულიყავით ბასილეთში. ეს იყო ღამით. მეც რადგანაც მეტი ჩარა არ იყო, საჩქაროდ შევადგინე მდევართა დასი, რომელშიაც მოჰყვა რამდენიმე კაცი ბოქაულის ფიცხელაურის მიერ შედგენილ რაზმიდამ, რამდენიმე საერობო დრაგუნი, ბასილეთისა და გურიანთის მამასახლისები, ბახვის მამასახლისის მოადგილე (კანდიდატი), ხუთიოდ ბასილეთისავე მკვიდრი და ერთიც „დესიატსკი“ ოზურგეთისა. გარიჟრაჟი იყო, როცა გაოფლებულ-გაჭარხალებულნი (ოცი ვერსის მანძილი ოზურგეთიდამ ბასილეთამდე ქვევითად გავიარეთ, ანუ, უკეთა ვსთქვათ გავირბინეთ) ბასილეთს მივაღწიეთ და შემოვერტყით იმ სახლს, სადაც ავაზაკნი გვეგულებოდა. რადგანაც არ დაგვნებდნენ და თოფის სროლა დაგვიწყეს, ჩვენც, რასაკვირველია, თოფები დავუშინეთ, რის შედეგიც უკვე იციან „ივერიის“ მკითხველებმა. სალუქვაძე და ამაღლობელი მოკლულ იქმნენ, ღონტი შევიპყარით, ხოლო მიქელაშვილი, ჩვენდა სამწუხაროდ, ხელიდგან წაგვივიდა. ამ ნაირად კორესპონდენციაში თუ ვინმე სახსენებელი იყო პირველად, ბასილეთის მამასახლისი და მეგრელიძე უნდა ხსენებულიყვნენ, რადგანაც იმათ მეოხებით შეიტყო მთავრობამ ავაზაკთა ბინა. ჩვენში ეგ არის ძნელი, თორემ სამისა და ოთხის კაცის დამორჩილება რა დიდი საქმეა! ხოლო თუ მაინცა და მაინც ისიც იყო საჭირო, თუ ვინ იყო ამ შემთხვევაში განმკარგულებელი, ხელმძღვანელი და წეს-რიგის მიმცემი მდევართაო, მაშინ უმორჩილესი მონა უნდა ეხსენებინათ და არა სხვა ვინმე, რადგანაც სხვა რომ არაფერი, ეგრედ წოდებული «დისციპლინა» ითხოვს, რომ „უმცროსნი“ „უფროსს“ ემორჩილებოდნენ. ყოველივე ეს, როგორც ხედავთ, აინუნში არ ჩაუგდია „ივერიის“ კორესპონდენტს, რომელიც ტყუილად გვეფიცება, „დამსწრეთაგანი“ ვარო. ამბის გადასხვაფერება და ფაქტის გადუსწორება ვერაფერი ხელობაა. „ტყუილს მოკლე ფეხები აქვსო“. შეიძლება ბ-ნ „დამსწრეთაგანს“ ვისმეს გუნდრუკ-საკმეველის კმევა უნდოდა და იმიტომ შეუშალა ნახტომი. ასე იყო თუ ისე, ტყუილ-ტყუილი ამბები-კი მიაკოწიწა ერთმანეთზედ, კორესპონდენცია დასწერა და სხვა რაღა უნდა!

ღმერთმა მშვიდობა მისცეს და მშვიდობასთან ერთად მართალისა და პირუთვნელ წერისა და ლაპარაკის ნიჭიც.

ოზურგეთის პოლიციის ბოქაული
პორფირი ვაშალომიძე

28 ივნისს 1892 წ.
ქ. ოზურგეთი.

დეპეშა

30 ივნისი

პეტერბურგი «კანონდებულებთა კრებულში» გამოცხადებულია: 1) შეცვლილი იქმნება ის დადგენილებანი, რომელიც შეეხება ზნეობის გამასწორებელს თავშესაფარსა და მცირე წლოვან დამნაშავეთა შენახვას; 2) იმიერ-კასპიის მხარეს მდინარე კუშკას ნაპირებზედ 218 კომლის გადასახლების შესახებნი; 3) ფინანსთა მინისტრს უფლება მიეცემა, რომ იმ დროს, როცა სახელმწიფო საბჭო დათხოვნილია, ა, სესხით ფული აიღოს იმ საჭიროებათათვის, რომელიც სახელმწიფო ხარჯთ აღრიცხვაში არ არის მოქცეულა.

28 ივნისს ასტრახანის სამკურნალოებში მიიყვანეს 145 ავადმყოფი, გარდაიცვალა 51; სარატოვში ავად გახდა 14, გარდაიცვალა 4; სარატოვისა და ცარიცინის მაზრებში კიდევ ავად გახდა 15, გარდაიცვალა 5; სამარასა და სოფ. პოკროვსკში ავად გახდა 35, მორჩა 6, გარდაიცვალა 12, კიდევ ავად არის 68; ბაქოსა და იმის მიდამოებში ავად გახდა 49, გარდაიცველა 64, მორჩა 28, კიდევ ავად არის 161. რამდენიმე კაცი ავად გახდა და გარდაიცვალა აგრეთვე სტავროპოლისა და ბოგურუსლანოვის მაზრებში. დაღესტანის ოლქში 27 ივნისს ავად იყო 43; განჯასა და პეტროვსკში ავად აღარავინ გამხდარა.

პარიჟი. ზღვათა მინისტრმა კავენიაკმა სამსახურიდგან დათხოვნის ქაღალდი შეიტანა, რადრან დე-

უპტატთა პალატამ უარ-ჰყო მისი წინადადება იმის შესახებ, რომ მე უნდა ვხელმძღვანელობდე ზღვათა ჯარის მოქმედებასაო.

1 ივლისი

პეტერბურგი. დღეს იყო ტირაჟი პირველ მომგებიან სესხისა და უმთავრესნი მოგებანი ხვდა შემდეგს ბილეთებს:

№№ სერ.	№№ ბილეთ.	მოგება.
3,984	2	200,000
17,510	5	75,000
16,276	43	40,000
6,027	14	25,000
4,286	29	10,000
19,329	38	10,000
17,932	15	10,000
19,881	4	8,000
15,402	35	8,000
452	32	8,000
13,803	31	8,000
8,667	22	8,000
13,924	7	5,000
14,992	25	5,000
10,893	24	5,000
1,558	47	5,000
19,264	2	5,000
465	33	5,000
12,454	2	5,000
11,784	44	5,000
15,029	11	1,000
6,629	16	1,000
2,053	16	1,000
14,505	12	1,000
15,081	8	1,000
19,938	12	1,000
11,972	6	1,000
11,488	6	1,000
1,847	6	1,000
13,782	27	1,000
19,830	19	1,000
9,278	26	1,000
16,005	16	1,000
19,268	41	1,000
2,052	6	1,000
10,699	1	1,000
391	50	1,000
234	17	1,000
15,596	2	1,000
11,286	19	1,000

პეტერბურგი, 30 ივნისი. ბირჟა. ტფილისის სადგილ-მამულო ბანკის $6^0/_0$-იან გირავნობის ფურცელში იძლეოდნენ 102 მან. $5^0/_0$-იანს ჰყიდულობდნენ $99,_{37}$. ქუთაისის ბანკისაში $6^0/_0$-იანში იძლეოდნენ $102^1/_4$, $5^0/_0$-იანში—$99^1/_2$, ტფილისის საკრედიტო საზოგადოების ობლიგაციებში იძლეოდნენ $98^1/_2$ მან.

პეტერბურგის ბირჟა, 30 ივნისი

	მყიდველისა.	გამყიდველისა.	გარიგებისა.
	მან. კ.	მან. კ.	მან. კ.
ხუთ-მანათიანი ოქრო .	$8,_{06}$	$8,_{09}$	— ,,
ტამოჟნის კუპონები .	$161^1/_4$	162	— ,,
მანეთიანი ვერცხლის ფული	$1,_{08}$	$1,_{10}$	— ,,
$5^0/_0$ პირველის შინაგანის სესხის მომგები ბილეთი	— ,,	— ,,	$238^1/_4$
—მეორისა	$220^1/_2$	— ,,	— ,,
სახელმწიფო თავად-აზნაურობის ბანკის მომგებ. ფურცელი . .	— ,,	$192^1/_2$	$192^1/_4$
გირავნობის ფურცელნი ტფილისის ბანკისა:			
$6^0/_0$.	— ,,	— ,,	— ,,
$5^0/_0$.	— ,,	— ,,	— ,,
ქუთაისის ბანკისა $6^0/_0$.	— ,,	— ,,	— ,,
$5^0/_0$.	— ,,	— ,,	— ,,
$5^0/_0$ ობლიგაც. ტფილისის ქალაქის საკრედიტო საზოგადოებისა	— ,,	— ,,	— ,,

გამოსადეგი ცნობანი

დიმოსვლა ცეცხლის გემებისა შავს ზღვაზე

რკინის გზის მიმოსვლა

ტფილისიდგან ბათუმს მიდის საფოსტო მატარებელი 9 ს. 30 წ. დილ.

„ . . , . „ . 6 ს. 50 წ. საღ.

ბათუმიდგან ტფილისს მოდის. . 9 ს. 52 წ. საღ.

„ . . . . „ . 12 ს. 25 წ. შუად.

ტფილისიდგან ბაქოს მიდის 1 ს. 25 წ. შუადღ.

ბაქოდგან ტფილისს მოდის „ . . 5 ს. 50 წ. საღ.

ტფილისსა და განჯას შუა.

ტფილისიდგან განჯას მიდის . . 9 ს. 20 წ. საღ.

განჯიდგან ტფილისს მიდის „ . . 7 ს. 30 წ. დილ.

ბათუმიდამ გადის:

ხუთშაბათობით: დღისით 4 საათზე მოკლე გზით, შეივლის ნოვოროსიისკში, კვირაობით ღამის 2 საათზე, შორის გზით, შეივლის ფოთსა და ყველა ნავთსადგურში. ორშაბათობით, საღამოს 7 საათზე, საზღვარ გარედ სტამბოლში.

ბათუმში მოდის:

ორშაბათობით: საღამოზე, ოდესიდგან, შორის გზით. პარასკეობით, დილით, ოდესიდგან, მოკლე გზით, გამოივლის ერჩსა და ნოვოროსიისკზე. კვირაობით დილით, სტამბოლიდგან.

ფოთში მოდის:

საფოსტო და სახალხო ბათუმიდგან კვირა დილით, განთიადისას.

საფოსტო და სახალხო ოდესიდგან ორშაბათობით, დღისით.

სახალხო და საქონლისა კვირაობით, საღამოზე, ოდესიდგან. სახალხო და საქონლისა ბათუმიდგან ხუთშაბათობით, განადისაით.

ფოთიდგ გადის:ნ

საფოსტო და სახალხო ოდესაში და ყველა ნავთსადგურში შეივლის, კვირაობით, დილის 8 საათზე

საფოსტო და სახალხო ორშაბათობითსაქმის გათავების შემდეგ ბათუმში.

სახალხო და საქონლისა ბათუმში, სამშაბათობით, დილის 10 საათზე.

სახალხო და საქონლისა ხუთშაბათობით, ოდესაში და ყველა ნავთ-სადგურში შეივლის.

საქონლისა და სახალხო გემზე II და III კლასის მოგზაურები მიიღებიან უსაგზლოდაც.

ნიხრი

1892 წ. 4 მარტიდგან ახალ განკარგულებამდე.

თეთრი პური რუსული 1 გირ.		„ კ.
წითელი „ 1-ის ხარისხ.		„ „ „
„ „ 2		
თონ. წით. პურ. 1 ხარ.		„ „ „
„ „ „ 2		„ „ „
„ „ „ 3		„ „ „

ჯვარის მამის პურის ლავაში.

1-ის ხარ. პურ. ლავაშ. 1 გ.		კ.
მე-2 „ „ „ „		.
მე-3 „ „ „ „		„
ძროხის ხორცი 1-ის ხარისხისა	8	„
„ „ 2 „		„
სუკი — — —	14	„
ცხვრის ხორცი — —	9	„
ღორ. ხორ. უტყაოდ 1 ხარ. 1 გ.	7	„
მე-2 ხარ. ტყავიანად	6	„

განცხადებანი

შ ე შ ა

დიდს საწყობში

რკინის გზის ვაგზალთან, ყორღანოვის ცხენის რკინის გზის ლიანდაგს ახლო.

ისყიდება შეშა წვრილ-წვრილად, $^1/_2$ კუბიკურ საჟენიდგან დაწყებული, ხმელი სამზარეულო და პურის საცხობი შეშა უფრო იაფ ფასად, ვიდრე ურმობით იყიდება. აქვე ყიდულობენ ნარდად შეშას ტყის პატრონთაგან. 10—6

„წერა-კითხვის საზოგადოების“
წიგნის მაღაზიამ

მიიღო გასასყიდად ახალი წიგნები

	მან.	კაპ.
ბნელო, მოთხრობა ნ. მელანიასი	„	40
ქართული კედლის კალენდარი 1892 წ. . . .	„	20
თხზულებანი ალ. ყაზბეგისა (მოჩხუბარიძისა) ავტორის სურათით და ფაქსიმილეთ. I, II და III ტომი თითო ტომი. .	1	40
იგივე მშვენიერს ქაღალდზედ და მშვენიერის ყდით, თითო ტომი ცალკე	2	50
სამივე ტომი. . . .	7	„
სამზარეულო ქართულისა და ევროპიულის საჭმელებისა	1	80
თხზლებანი ი. დავითაშვილისა	„	20
მარაბდა, პოემა ან. ფურცელაძისა	„	20
წყალობა პოემა მისივე .	„	20
სურამის ციხე მოთხრობა ჰონქაძისა	„	25
თამარ, სპარსული ლეგენდა	„	10
დემონი ლერმონტოვისა, თარგმანი მამია გურიელისა.	„	15
ცდა I, II და III ნაწილი. თითო ნაწ. ცალკე. .	„	50
სხვერპლი, მოთხრობა დ. კარიჭაშვილისა .	„	30
აქვთები მოთხრობანი დ. ერისთავისა	„	50
ონიკე ერისთავი, ისტორიული პოემა აკაკისა .	1	„
კიკოლიას ნაამბობი, პოემა მისივე	„	20
პატარა-კახი ისტორიული დრამა ლექსად მისივე .	„	50
საყმაწვილო ამბები მისივე	„	40
ძმურ სიტყვა, დ. მაჩხანელისა, მეორე გამოცემა.	„	25
თამარიანი ლექსად ს. გუგუნავასი	„	50
საქართველოს დასურათებული კალენდარი 1892 წლის შედ. და გამოცემული ვ. გუნიას მიერ ფასი	„	45
რამდენიმე მოთხრობა რაფფისა, ავტორის სურათით და მოკლე ბიოგრაფიით.	„	25
სამი ცელქი, საყმაწვილო სურათებიანი წიგნი შ. მღვიმელისა . . .	„	20
საქართველოს ისტორია ბაქრაძისა	1	„
ისტორიული ნარკვევი ალ. ჰყონიასი.	1	50
ქართული გრამატიკა არ. ქუთათელაძისა. . . .	„	40
ქართული გრამატიკა თ. ჟორდანიასი	„	55
ლექსები გრ. ორბელიანისა	„	50
ლექსები ვახტანგ ორბელიანისა	„	20
სურათი შ. რუსთაველისა	„	60
წმ. ნინოს ხატი . . .	„	50

მაღაზია სარპინკებისა

(ტფილისი, სოლოლაკის ქუჩა, სახლი ალაბაზობისა).

ხელ-მოსაცემი და სარფა საზაფხულო ქსოვილი, ხელით-ნაკერები ქალებისა და ყმაწვილების ტანისამოსისათვის და აგრეთვე მამაკაცთა პერანგებისათვის

დიდ-ძალი განიერი სარპინკები ზოლებიან-არშიანები. სარპინკის წინდად საქსოვი ძაფი, სხვა-და-სხვა უხუნარის ფერისა, ჭრელ წინდებისა და ჩულქების საქსოვად.

სარპინკის ტანისამოსი ქალისა ყუთებიანად 3 მან. და 60 კაპეიკიდამ დაწყებული.

სარპინკის იუბკები 1 მან. და 80 კაპ. დაწყებული და უფრო ძვირებიც.

სარპინკის ცხვირსახოცები და თავზე-მოსახვევები.

ფაბრიკის პატრონები **სავაჭრო სახლი:**

ბენდერ და სცევანოვი

(35—56—29)

წ ა რ მ ო ე ბ ა

ასფალტის სამუშაოთა.

ისყიდება

ასფალტი და გუდრონი

უმაღლესად დამტკიცებული სიზრანის ასფალტის ქარხნის საზოგადოება ტფილისსა და ბათუმში.

მსურველთ უნდა მიჰმართონ შემდეგის ადრესით:
ტფილისში, ალექსანდრეს ქუჩა, სახლი № 5 ი. მ. ჩერნიაევს;
ბათუმში, ბაღის ქუჩა, სახლი № 3 პ. პ. სუხანოვს.
(15—10)

გამოვიდა და ისყიდება

„წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოებისა“ და „წიგნების გამომცემელ ამხანაგობის“ მაღაზიაში ახალი წიგნი

ზ ა დ ი გ ი

მოთხრობა ვოლტერისა
გადმოთარგმნილი ა. ახნაზაროვის მიერ
ფასი 20 კაპ.

იქავე ისყიდება ა. ახნაზაროვის მიერვე გადმოთარგმნილი ოთხ-მოქმედებიანი დრამა თ. ა. სუმბათაშვილისა „ბორკილი“ და ჰღირს 40 კაპ.

საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი

„ივერია“

1892 წ. 1-ს იანვრიდამ გამოვა ყოველ-დღე გარდა იმ დღეებისა, რომელნიც ზედ მოსდევენ კვირა-უქმეებს.

12 თთვით. . . .	10 მ.—კ.	6 თთვით	6 მ.—კ.
11 ,, ...	9 ,, 50,,	5 ,, ...	5 ,, 50,,
10 ,, ...	8 ,, 75,,	4 ,, ...	4 ,, 75,,
9 ,, ...	8 ,, —,,	3 ,, ...	3 ,, 50,,
8 ,, ...	7 ,, 25,,	2 ,, ...	2 ,, 75,,
7 ,, ...	6 ,, 50,,	1 ,, ...	1 ,, 50,,

საზღვარ-გარეთ დაბარებული ეღირება 17 მან. მთელის წლით. სოფლის მასწავლებელთ ,,ივერია‘‘ მთელის წლით დაეთმობათ 8 მან. ტფილისის გარედ მცხოვრებთ უნდა დაიბარონ გაზეთი შემდეგის ადრესით: Тифлисъ. Въ редакцію грузинской газеты ,,ИВЕРІЯ“.

თუ ტფილისში დაკვეთილი გაზეთი ტფილისს გარეშე ადრესზედ შესცვალა ვინმე, უნდა წარმოადგინოს რედაქციაში ერთი მანათი; სხვა ყოველის ადრესის შეცვლაზე—40 კაპ.

თუ თთვის განმავლობაში დაიკვეთა ვინმემ გაზეთი არა მთელის წლით, იმას მხოლოდ შემდეგის თთვის პირველ დღიდგან გაეგზავნება. განცხადება მიიღება გაზეთის რედაქციაში.

ფასი განცხადების დაბეჭდვისათვის:

ა) მეოთხე გვერდზედ თითო ჯერ სტრიქონი 8 კაპ., პირველზე—16 კაპ. ბ) სრული უკანასკნელი გვერდი 30 მანათი, ხოლო პირველი გვერდი—60 მანათი. რიცხვი სტრიქონებისა გამოინგარიშება იმის კვალობაზე, რამდენს ადგილსაც დაიჭერს 25 ასო გაზეთის ტექსტისა.

ხელ-ნაწერი და საგაზეთოდ დანიშნული წერილები კორესპონდენციები, რედაქციის სახელობაზედ უნდა გამოიგზავნოს. მიღებული ხელ-ნაწერები, ან საგაზეთო წერილები, თუ საჭიროება მოითხოვს, ან შემოკლებულ, ან შესწორებულ იქმნება. არ-დასაბეჭდს ხელ-ნაწერებს, თუ ერთის თთვის განმავლობაში პატრონებმა არ მოიკითხეს, მერე რედაქციას ველარ მოსთხოვენ.

არა-გვარს მიწერ-მოწერას არ-დასაბეჭდთა ხელ-ნაწერებისა და წერილების შესახებ რედაქცია არა ჰკისრულობს.

პირდაპირ მოლაპარაკებისათვის რედაქცია თავისუფალი იქნება ყოველ-დღე, კვირა-უქმეებს გარდა, პირველ საათიდგან სამ საათამდე და საღამოობით 7-დგან 8 საათამდე.

რედაქცია იმყოფება: კუკიაში, ნიკოლოოზის ქუჩაზე, თავ. გრუზინსკისეულს სახლებში, № 21.

Дозв. ценз. Тифлисъ, 1-го Іюля 1892 г.

სტამბა შ. მარაძისა.

რედაქტორ-გამომცემელი ილია ჭავჭავაძე.